

خاطرات سردار ظفر

سردار ظفر در میان چند تن از خانزادگان بختیاری نشسته است

حاج خسرو خان سردار ظفر فرزند حسینقلی خان ایلخان از خوانین طراز اول خاندان بختیاری بوده است .

بزرگترین خصیصه و صفت پسندیده‌ای که میتوان برای او برشمرد همانا تهیه و تنظیم خاطرات زندگی خود و تاریخ بختیاری است. وی بقدری به این کار علاقمند بوده که حد و وصف ندارد. اغلب اتفاق افتاده است که حتی پشت یک جمبه سیگار و یا کاغذ باطله یادداشت نوشته و وقایع روزانه زندگی خود را به رشته تحریر در آورده است و اغلب این نوشته‌ها به روشن شدن حوادث و وقایع آن دوران کمک میکند .

برادر بزرگتر سردار ظفر، حاج علی قلیخان سردار اسعد اعلی الله مقامه که از آزادگان و سران طراز اول مشروطه بوده است نیز به این امر علاقه وافر داشته و علاوه بر تنظیم تاریخ بختیاری، تعداد زیادی کتاب با همت و کمک مادی و معنوی او ترجمه و چاپ شده است و این امر در خود تمجید و ستایش فراوان میباشد .

و اما خاطرات سردار ظفر که بخشی از آن قبلاً در مجله وحید چاپ شده بود از این پس نیز بطور مداوم در مجله درج خواهد شد. این مجموعه به خط خوش مرحوم عیрт مصاحبی نوشته شده و شامل ۳۵۰ صفحه و چهارده هزار سطر است .

مرحوم سردار ظفر همه وقت آرزو داشته است تا یادداشت‌های او به زیور طبع درآید و وقتی که فرزند زاده اش ملکشاه خان (پسر امیر حسین خان) چشم بجهان میگشاید ضمن اینکه در دفتر خود تولد نوزاد را یادداشت میکند می نویسد فرزندان من که همت چاپ خاطراتم را ندارند ، امیدوارم ملکشاه خان که امروز متولد شده است چنین همی بکند. قضا را پس از نیم قرن خاطرات سردار ظفر توسط آقای ملکشاه خان برای چاپ در اختیار مجله وحید گذاشته شده است و یقین است که روح حاج خسرو خان از این عمل خیر فرزند زاده خود بسیار شادمان خواهد بود . (۹)

اسامی پسران مرحوم حسینقلیخان ایلیخانی

اول - اسفندیار خان سردار اسعد .
دوم - حاج علی قلی خان سردار
اسعد .

سوم - نجفقلی خان صمصام -
السلطنه .

چهارم - حاج خسرو خان سردار
ظفر .

پنجم - یوسف خان امیر مجاهد .

ششم - امیرقلیخان .

اسامی پسرهای اسفندیار خان
ایلیخانی

اول - محمد جواد خان سردار
اقبال مادرش دختر علی محمدخان
جانکی است .

دوم - حبیب الله خان که از مادر
محمد جواد خان است .

سوم - عبدالکریم خان سالار
ارفع مادرش از اولاد آقا کلبی خرشها -
روند .

چهارم - سلطان مراد خان منتظم -
الدوله مادرش دختر محمد حسینخان

سپهدار .

حسینقلیخان ایلیخانی

پنجم - خلیل خان که از مادر سلطان مرادخان است در فرنک زن گرفته .

ششم - ناصرقلیخان منتظم الملك مادرش دختر مصطفی قلی خان عموی ماست .

هفتم - حیدرقلیخان اعتضاد السلطان از مادر ناصرقلیخان است .

هشتم - اسمعیل خان او نیز از مادر ناصرقلی خان است .

نهم - هرمزخان مادرش از اعراب خوزستان است .
دهم - پرویزخان مادرش دختر آقا محمد زمان خان ندیم الملك بآبادی .

تعداد اولاد پسرهای اسفندیارخان

محمد جوادخان سه پسر دارد . جهانگیرخان ، تیمورخان ، بداللهخان . یازده دختر هم دارد مادر آنها دختر مرحوم حاج علی قلی خان سردار اسعد است ، حبیب الله خان يك دختر دارد و مادرش دختر حاج ابراهیم خان ضرغام السلطنه است .
عبدالكريم خان دو پسر و يك دختر دارد .
سلطان مراد خان يك پسر دارد هوشنگ نام که مادرش دختر نصیر خان سردار جنگ است .

خلیل خان در آلمان زن گرفته .
ناصر قلی خان دو پسر دارد ناپلیون ، رمضان ، مادرشان دختر رضا قلی خان ایلبگی است يك دختر هم از این زن دارد .
حیدر قلی خان دو پسر دارد از دختر ابوالقاسم خان پسر ضرغام السلطنه يك زن قهقرخی هم گرفته يك پسر هم از او دارد .
اسمعیل خان در اروپا مشغول تحصیل است .
هرمزخان زن نگرفته در اروپا درس میخواند .
پرویزخان زنش دختر امیر مجاهد است يك دختر از او دارد .

تعداد دختران اسفندیارخان

اول - از مادر ناصر قلی خان بود زن علی محمد خان پسر من بنده حاج خسرو خان سردار ظفر است .
دوم هم از مادر ناصر قلی خان بود زن امیر قلی خان خدر سرخ پسر آقازما بود که وفات یافت .
سوم - از مادر محمد جوادخان بود نخست زن محمد حسین خان شد پس از مرگ او زن عبدالله خان امیر مقخم شد عبدالله خان در کرمان بمرد اکنون در خانه امیر مقخم است .
چهارم .. از مادر سلطان مرادخان بود زن چراغعلی خان سردار اشرف است .
پنجم - از مادر پرویزخان بود زن مهدی قلی خان بنده سردار ظفر است .

ششم - از مادر پرویز خان وزن میرزا احمد پسر میرزا محمد رفیع است مادر این میرزا احمد هم خواهر اعیانی اشفندیار خان است .

اسامی پسرهای نجفقلی خان پسر دوم ایلخان

اول - مرتضی قلی خان مادرش دختر رضا قلی خان ایلبگی برد .

دوم - چراغعلی خان سردار اشرف مادرش دختر آقا عباسقلی راکی برجویی

است .

سوم - هوشنگ خان . . . نانجیبترین زنان دنیا بود .

اسامی فرزندان پسرهای نجفقلیخان

مرتضی قلی خان سه پسر از دختر حاج عباسقلی خان دارد . احمدخان ، بهمنخان

ماسین از دختر داراب خان قشقائی جهانشاه خان یک پسر هم از زن تهرانی دارد سیاوش خان

چراغعلی خان یک پسر از زن چهارمحالی دارد هوشنگ خان .

تعداد دخترهای نجفقلیخان

اول - خواهر اعیانی مرتضی قلی خان وزن مهدی قلی خان پسر نگارنده بود

و چند سال از این پیش جهان را بدرود گفت .

دوم - از مادر چراغعلی خان بود زن سردار فاتح محمد رضا خان شده چندی

پیش بمرد .

سوم - نیز از مادر چراغعلی خان وزن علی محمد خان پسر رضا قلی خان

ایلبگی است .

چهارم - هم از مادر چراغعلی خان بود زن اسدالله خان پسر مرحوم ایلبگی

است .

پنجم - اوهم از مادر چراغعلی خان زن کلبلعی خان بختیاروند است .

ششم - مادرش از خوانین محمود صالح وزن امان الله خان سردار حشمت است .

اسامی پسرهای حاج علی قلی خان پسر ایلخان

اول جعفر قلی خان سردار اسعد مادرش دختر خواجه خلیل خان عبدالوند است .

دوم - محمدتقی خان امیر جنگ از مادر سردار اسعد .

سوم - محمد قلی خان سردار بهادر در نظام سرهنگ است و او نیز از مادر سردار

اسعد است .

چهارم - منوچهرخان اونیز از برادر اعیانی سردار اسعد جعفر قلیخان است .
پنجم - محمدخان سالار اعظم مادرش دختر آقا طالب گاه کش است .
ششم - خان باباخان برادر اعیانی محمدخان سالار اعظم است .

اسامی و تعداد پسرها و دخترهای پسرهای حاج علی قلی خان

یک پسر سهراب خان در انگلیس مشغول تحصیل است و یک دختر که زن صالح خان پسر ننگارنده است مادرشان دختر ضرغام السلطنه است .

محمدخان سه پسر دارد سیف الله خان جنگی ، ستارخان ، بهمن خان مادرشان دختر سردار محتشم است چهار دختر هم دارد .

محمد قلی خان یک پسر و یک دختر دارد مادرشان دختر ننگارنده خواهر اعیانی امیر حسین خان .

منوچهرخان اول مهرماه ۱۳۱۰ شمسی دختر مرتضی قلیخان را بزنی گرفت .
محمد خان یک پسر و یک دختر از دختر امیر مجاهد دارد .

خان باباخان دو پسر دارد: گودرزخان، ابوالقاسم خان و یک دختر آنها از دختر ننگارنده است. (اسم خانوادگی پسران حاج علی قلی خان اسعد می باشد)

تعداد دخترهای حاج علی قلیخان

اول خواهر اعیانی جعفر قلی خان است زن محمد جواد خان سردار اقبال پسر اسفندیار خان است .

دوم همچنین از مادر جعفر قلیخان می باشد زن علی رضا خان بختیاروند پسر رحیم خان ارشدالدوله است .

سوم نیز از مادر جعفر قلی خان است زن آقا پرویزخان احمد خسروی است .
چهارم هم از مادر جعفر قلی خان وزن امیر حسین خان پسر من بنده حاج خسرو خان است .

پنجم از مادر محمد خان وزن امان الله خان سردار حشمت بود و چندی می گذرد که از جهان گذران در گذشته است .

تعداد اولاد امیر قلیخان پسر ایلخانی

امیر قلی خان چنانکه در پیش گفتیم پسر نداشت دودختر از او ماند .
اول - زن آقا لطف علی پسر آقا حیدر احمد خسروی است .

دوم - زن آقا بالی پسر آقا حسن نوۀ آقا حیدر احمد خسروی است .

اسامی پسران نگارنده خسروخان پسر مرحوم ایلخانی

اول - مهدیقلی خان سالار مسعود مادرش بی بی سکینه دختر حاج ایلخانی .

دوم - الیاس خان صارم الملك برادر اعیانی مهدیقلی خان است .

سوم - اسکندر خان از مادر مهدیقلی خان .

چهارم - علی نقی خان هم از مادر مهدیقلی خان .

پنجم - علی مراد خان سالار بهادر او نیز از مادر مهدیقلی خان است .

ششم - امیر حسین خان مادرش دختر مهدیقلی خان بابادی عکاشه است .

هفتم - قبادخان از مادر امیر حسین خان و در انگلستان درس میخواند .

هشتم - سلطان حسین خان از مادر امیر حسین خان .

نهم - علی محمد خان سالار ظفر مادرش دختر پرویز خان عبدالوند است .

دهم - علی صالح خان برادر اعیانی سالار ظفر است .

یازدهم - نصرت الله خان مادرش دختر آقا ابوالفتح است اولاد سهراب خان .

دوازدهم - عبدالحمید خان مادرش دختر مهدیقلی خان پسر غلامحسین

تخماقلوئیست .

سیزدهم - عبدالمجید خان از مادر عبدالحمید خان است .

چهاردهم - خدادخان مادرش ده چشمه ای است .

اسامی پسران و دختران پسرهای نگارنده خسروخان

محمد قلی خان ، نصر الله خان ، عزت الله خان - با يك دختر از دختر مصمصام -

السلطنه است جلال الدین خان ، ضیاء الدین خان از دختر اسفندیار خان ، منصور خان

از زن اصفهانی .

الیاس خان دو پسر دارد . علی داد خان ، ایوب خان و سه دختر مادرشان دختری

رضا قلی خان ایلبگی است .

علی مراد خان دو پسر دارد . فرامرز خان کیومرث خان و يك دختر مادرشان دختری

حاج ابراهیم خان ضرغام السلطنه است .

اسکندر خان دو پسر دارد . لهراسب خان یعقوب خان و سه دختر مادرشان دختری

محمد حسین خان پولادوند است .

علی نقی خان دوپسردارد . یکی از دختر غریب خان قشقایی یکی هم از زن
فارسانی .

امیرحسین خان یک پسردارد . ملکشاه خان و سه دختر مادرشان دختر حاج
علیقلیخان سرداراسعد است .

علی محمدخان یک پسردارد و یک دختر . مادرشان دختراسفندیارخان است .

تعداد دختران نگارنده خسروخان

اول از مادر مهدیقلی خان است زن مصطفی قلی خان پسر فتح الله خان سردار
ارشد است .

دوم از مادر امیرحسین خان زن محمد قلی خان پسر حاج علیقلیخان است .

سوم از مادر امیرحسین خان زن خان بابا خان پسر حاج علیقلیخان است .

چهارم از مادر امیرحسین خان زن یوسف خان عجمی است شوهرش چند سال
پیش حاکم جانکی بود همانجا بمرد به برادرشوهرش شوهر کرد .

پنجم از مادر امیرحسین خان زن محمد مراد خان پسر مرحوم ایلبگی است .

ششم از مادر امیرحسین خان شوهر نکرده است .

هفتم مادرش دختر مهدیقلیخان حسینوند پسر آقا محمد قلی است زن منصور
خان پسر حاج آقا جواد راکی است .

هشتم از مادر نصرت الله خان زن محمد جواد خان پسر محمد تقی خان محمود
صالح است .

نهم از مادر نصرت الله خان زن عبدالکریم خان پسر اسفندیارخان است .

دهم از مادر عبدالحمیدخان هنوز شوهر نکرده است .

دوازدهم از مادر عبدالحمیدخان هنوز شوهر نکرده است .

اسامی پسران یوسف خان پسر مرحوم ایلخان

چهار پسردارد محمد رحیم خان ، جمشیدخان ، رستم خان و شکر الله خان .

چند دختر هم دارد که بواسطه تعداد زوجات دشوار بود نوشتن که کدام دختر

از کدام مادر است زن بزرگ امیر مجاهد از اولاد حاج قوام الملک و دختر مرحوم میرزا
احمدخان مؤالملك شیرازی است .

تعداد دختران مرحوم حسین قلی خان ایلخان

اول از مادر اسفندیارخان است زن آقا حیدر احمد خسروی بود چند سال است

مرده است. دوم از مادر اسفندیار خان است زن میرزا محمد رفیع پسر میرزا علی پناه پسر میرزا منصور شیخ هابیل بود.

سوم از مادر حاج علیقلیخان است حاجیه بی بی نام دارد بلا عقب است و اکنون که سال ۱۳۱۰ شمسی است زنده است و در طهران است و ۸۶ سال عمر دارد.

چهارم از مادر حاج علیقلی خان بی بی زهرا بیگم نام داشت نخست زن عباسقلی - خان شد پس از مرگ او زن غلامحسین خان شد و از او یک پسر و دو دختر دارد.

پنجم خواهر اعیانی یوسف خان زن حاج ابراهیم خان ضرغام السلطنه بود یک دختر از او پیش نداشت که زن علی مراد خان پسر نگارنده بود.

ششم بی بی مریم مادرش دختر علی رضا خان کینورسی است نخست زن علی - قلی خان پسر محمدعلی محمود صالح بود سپس زن فتح الله خان سردار ارشد پسر مصطفی قلی خان شد.

هفتم مادرش از ایهاوندزرا سوند بود زن میرزا آقاخان پسر علی رضاخان کنورسی شد بعد زن خداکرم خان عمه زاده ما شد پسر ندارد.

هشتم مادر این نیز همان زن ایهاوندی بود زن آقا سلطان پسر آقا نجفقلی بابادی عالی انور بود پسرش کلانتر بابادی بود در سال ۱۳۰۸ شمسی معزول شد.

نهم از زن اصفهانی بود زن خسروخان پسر محمد حسن خان شده وفات یافت. دهم مادرش جهانی بود در خانه نگارنده بزرگ شد خوب دختری بود شوهر

کرده جوان مرگ شد پسری داشت او هم مرد.

یازدهم مادرش مالمی بود زن حاج ابوالفتح احمدی پسر حاج آقا حیدر بود. دوازدهم - دختر دیگر همان زن مالمی بود زن آقا اصنان احمدی پسر حاج آقا بندر بود. (ادامه دارد)

پیامه از صفحه ۲۸

شدند پنج نفرشان محکوم به اعدام گردیدند بنا بر این ربطی بعمل من نداشت. آقای ناصر الاسلام چون آنوقت در دست نبودند نقل قول میکنند. قصوری که از من مشاهده شده شاید این باشد که در آن موقع قضیه را بمرض افکار عمومی نگذاشته ام. گویا اینکه اشخاص اداری مجبورند مثل یک ماشین باشند که هر حکمی از مافوق میشود مجری دارند. بعد نمایندگان با قیام و قعود بکفایت مذاکرات رأی دادند.

سپس با ورقه نسبت باعتبار نامه سردار

معظم رأی گرفته شد بتصویب رسید. . .

(ادامه دارد)

اعدام داده شد دفعه اول برای دکتر حشمت که تسلیم اردوی دولتی شد و قرار گذاشت برود پیش میرزا کوچک خان او را هم تأمین بدهد. ولی رفت به لاهیجان خلافت تأمین نامه عمل کرد، نه تنها برنگشت بلکه با میرزا کوچک خان هم داخل بند و بست شد. این بود که فرمانده قشون یکعه قوا اعزام نمود جنگ کردند او را گرفتند و پس از محاکمه در رشت اعدام نمودند - مرتبه دیگر در فومنات جنگ شد و در موقع حمله جنگلیها ۲۰ نفر دستگیر شدند که در فرونت یکمرتبه در محکمه نظامی و دوباره در رشت محاکمه